

Evaluatie cameratoezicht Rauwenhof Tiel

Aanleiding

Sinds december 2014 wordt er in het wijkwinkelcentrum Rauwenhof cameratoezicht ingezet. Er is eerst gestart met flexibel cameratoezicht, door het tijdelijk plaatsen van een mobiele camera. Na een evaluatie is dit omgezet naar vast cameratoezicht. Het is belangrijk om periodiek te toetsen of de juridische grondslag nog steeds aanwezig is om de inbreuk die het cameratoezicht maakt op de privacy te rechtvaardigen of dat dit niet (meer) het geval is.

Op basis van drie onderdelen wordt beoordeeld of het cameratoezicht nog voldoet aan de eisen die de Gemeentewet daaraan stelt en dus of het actief mag blijven of dat het niet meer voldoet en verwijderd moet worden:

- onderdeel 1: interviews met alle relevante veiligheidspartners;
- onderdeel 2: analyseren van de cijfers aangaande overlast en criminaliteit vanaf 2019¹;
- onderdeel 3: het in beeld brengen van de veiligheidsbeleving onder bewoners en ondernemers.

Inleiding

Eind 2014 is er voor het eerst tijdelijk cameratoezicht toegepast in het wijkwinkelcentrum Rauwenhof. De aanleiding was destijds overlast, incidenten en vernielingen welke veroorzaakt werd door met name een jeugdgroep jongeren in en rondom het winkelcentrum. Destijds is aan de zijkant van de Coop (ter hoogte van de Wilhelmina Druckerstraat 1) een camera geplaatst en in de onderdoorgang is ook een camera geplaatst. De inzet van cameratoezicht maakte onderdeel uit van een pakket aan maatregelen zoals extra inzet van de Boa's, intensivering van inzet en interventies van Veiliger Wijk Team, toezicht door de politie e.d. De camera is in eerste instantie geplaatst voor een duur van zes maanden.

Na die tijd is er een evaluatie uitgevoerd waaruit bleek dat de camera de overlast aanmerkelijk verminderde. In 2016 is er vast cameratoezicht gekomen. Dit betreft één camera ter hoogte van de Wilhelmina Druckerstraat 1.

Wettelijk kader

De gemeente mag cameratoezicht in de openbare ruimte inzetten als dat nodig is om de openbare orde en veiligheid te kunnen waarborgen. De grondslag daarvoor ligt in de Gemeentewet, artikel 151 C. Belangrijk is dat, om cameratoezicht toe te passen, het voldoet aan de criteria proportionaliteit, subsidiariteit en noodzakelijkheid. Hier wordt later nader op ingegaan.

Beleid in Tiel

Los van de wettelijke kaders, zijn er ook lokale kaders welke vastgelegd zijn in het document "Camerabeleid gemeente Tiel, januari 2016".

¹ Het cijfermatige referentiekader van de periode 2014 tot en met 2018 ontbreekt vanwege het niet beschikbaar zijn van de cijfers uit die periode. Wel is duidelijk dat die cijfers aanzienlijk hoger moeten zijn geweest om daarmee te kunnen voldoen aan de eisen die wettelijk aan cameratoezicht gesteld worden.

In de jaren 2014, 2015 waren de ernstige overlast, de incidenten en vernielingen in en rondom het winkelcentrum Rauwenhof een breed erkend probleem. De inzet van de veiligheidspartners werd geïntensiveerd, er was draagvlak onder zowel de bewoners, de politiek als de veiligheidspartners en de ernstige overlast kon niet beheerst / opgelost worden via normale kaders en met minder vergaande middelen. Dit is aanleiding geweest om destijds cameratoezicht in te zetten als onderdeel van een breder pakket van maatregelen.

Hiermee voldeed de inzet van het cameratoezicht in Rauwenhof aan de criteria zoals die gesteld waren in het camerabeleid en de Gemeentewet.

Cijfers partners

Bij de partners die handhavend optreden in de openbare ruimte zijn de veiligheidscijfers opgevraagd van het winkelcentrum in Rauwenhof. Cijfers van voor 2019 zijn helaas niet beschikbaar, maar deze waren ten tijde van de plaatsing van cameratoezicht aanzienlijk hoger aangezien met deze cijfers de juridische onderbouwing voor cameratoezicht onvoldoende zou zijn geweest.

<u>Politie cijfers</u>	2019	2020	2021	2022
Afhandeling overige meldingen	9	12	9	7
Afsteken vuurwerk	1	1		
Melding overlast jeugd	4	6	6	1
Loos inbraak-/overvalalarm	1	2		
Overige (eenvoudige) diefstal	3	2	1	
Overlast door verward/overspannen persoon	2	5	2	4
Ruzie/twist (zonder vervolg)	8	5	2	4
Verdachte situatie	4	3	3	5
Winkeldiefstal	1		3	3

<u>Cijfers T&H Avri</u>	2019	2020	2021	2022
Afval bijplaatsing	2	17	17	17
(Zwerf)afval/dumping	6	8	4	8
Overlast fiets(wrakken)	2	1		
Overlast jongeren	1			
Parkeeroverlast	4	1	1	1
Hinderlijk parkeren		4	3	2
Scooters in voetgangersgebied				1
Onnodig ophouden				1

In het overzicht van de politie cijfers is te zien dat het op jaarbasis om kleine aantallen gaat. Na 2020 is een daling te zien bij zaken die invloed hebben op de openbare orde en veiligheid in het winkelcentrum. Het aantal meldingen over overlast door verward/overspannen personen en ruzie/twist zijn vorig jaar gestegen. Dit zijn echter maar enkele meldingen per jaar. Daarentegen is er een daling te zien in de meldingen over overlast jeugd.

De meldingen die bij de Avri gedaan worden gaan voornamelijk over afval. Dit is verdeeld in diverse categorieën. Opvallende categorieën zijn bijplaatsing en zwerfafval. In verhouding tot andere soorten meldingen zijn hier meer meldingen over gemaakt. De meldingen die impact hebben op openbare orde en veiligheid zijn laag.

Enquête

Als basis voor de enquête zijn de vragen gebruikt die destijds voorgelegd zijn na de toepassing van flexibel cameratoezicht.

Respons

Er is een nieuwe enquête opgesteld en verspreid onder 419 adressen in en rondom het winkelcentrum. In totaal hebben 81 bewoners gereageerd, wat een respons oplevert van 19,3%.

In de periode waarin de enquête open stond, hebben helaas geen ondernemers gereageerd. Dit is aanleiding geweest om de ondernemers persoonlijk te bezoeken om te zorgen dat er ook de mening vanuit ondernemers verwerkt is in de evaluatie. Het resultaat is dat 7 van de gevestigde 9 ondernemers alsnog de enquête heeft ingevuld, een respons van 78% onder de ondernemers.

Dit brengt de totale respons van de gehele enquête op 21%.

Cameratoezicht

Bewoners

Ruim 92% van de bewoners in en rondom het winkelcentrum vinden cameratoezicht positief of zeer positief. Als toelichting wordt aangegeven dat cameratoezicht veiligheid bevordert, het veiligheidsgevoel vergroot en overlast en criminaliteit beperkt. Ook wordt aangegeven dat het een middel is om overlast in beeld te brengen en dat het werkt voor opsporing.

De overige 8% staat neutraal of negatief tegenover cameratoezicht. De bewoners geven hiervan als reden dat het impact heeft op de privacy.

De positieve mening over gemeentelijk cameratoezicht is terug te zien in het veiligheidsgevoel van de bewoners als er gemeentelijke camera's aanwezig zijn. 80% geeft namelijk aan zich veiliger te voelen. 10% is hier neutraal over en de overige 10% is het niet eens met de stelling zich veiliger te voelen als er gemeentelijke camera's hangen.

Ruim 63% van de bewoners ziet liever meer toezicht in de wijk dan (meer) gemeentelijke camera's. 25% is hier neutraal over. 14% is het niet mee eens. De overige bewoners geeft aan geen mening te hebben.

Ondernemers

57% van de ondernemers vindt cameratoezicht positief of zeer positief. Een ondernemer heeft de indruk dat het zorgt voor minder overlast van hangjongeren. 86% voelt zich dan ook veiliger als er gemeentelijke camera's hangen. Slechts 14% is het hier niet mee eens.

Eén ondernemer staat neutraal tegenover cameratoezicht. De overige ondernemers zijn negatief of zeer negatief over cameratoezicht. Als toelichting wordt onder andere gegeven dat er weinig camera's zijn.

De ondernemers zijn neutraal over of zij liever toezicht zien dan (meer) gemeentelijke camera's. 72% denkt daar zo over. 14% is het hier mee eens en 14% zeer oneens.

Veiligheidsgevoel in/rondom het winkelcentrum

Bewoners

Er is een duidelijk verschil te zien tussen het veiligheidsgevoel wat overdag wordt ervaren en hoe dit in de avond en/of nacht wordt ervaren. Overdag voelt 58% zich nooit onveilig, dit is in de avond/nacht 25%. 24% van de bewoners voelt zich overdag soms onveilig, dit stijgt naar 41% in de nacht. Een klein gedeelte van de bewoners, 9%, voelt zich vaak onveilig overdag in het winkelcentrum. 20% van de bewoners geeft aan zich in de avond/nacht onveilig te voelen. Zowel overdag als in de avond/nacht voelt 10% van de bewoners zich zelden onveilig. Een enkeling heeft geen antwoord gegeven op de vraag of onveiligheid wordt ervaren in de avond/nacht.

Ondernemers

Hoe veilig men zich voelt overdag en in de avond/nacht loopt erg uiteen. Overdag voelt 43% van de ondernemers zich nooit onveilig. Slechts 14% voelt zich nooit onveilig in de avond of nacht. 14% voelt zich zelden onveilig overdag in het winkelcentrum en 29% soms. De overige 14% voelt zich vaak onveilig. Ditzelfde aantal geldt voor het veiligheidsgevoel in de avond. 29% van de ondernemers heeft geen mening over het onveiligheidsgevoel in de avond en nacht.

Privacy

Bewoners

Het overgrote deel van de bewoners vindt niet dat cameratoezicht een aantasting van de privacy is. 67% is het hier mee oneens of zeer oneens. Slechts 15% is het eens of zeer eens met de stelling dat gemeentelijk cameratoezicht een aantasting is van de privacy. 16% van de bewoners is neutraal over deze stelling en 2% heeft hierover geen mening.

Dat een groot gedeelte van de bewoners niet vindt dat cameratoezicht een aantasting van de privacy is, is terug te zien in de antwoorden op de vraag hoe het effect op het gevoel van privacy wordt ervaren. 59% van de bewoners is zich er van bewust dat privacy ingeleverd wordt. 32% geeft aan zich er niet bewust van te zijn, maar vindt het geen probleem. 4% vindt het wel een nare gedachte en 5% voelt zich bekeken door het gemeentelijk cameratoezicht.

Ondernemers

Geen van de ondernemers vindt dat cameratoezicht een aantasting is van de privacy. Dit is gelijk aan het effect van cameratoezicht op het gevoel van privacy. 43% van de ondernemers was zich niet (zo) bewust van cameratoezicht, maar vindt het geen probleem. De overige 57% is zich ervan bewust privacy in te leveren.

Effect cameratoezicht

Bewoners

Op de vraag welk effect cameratoezicht in winkelcentrum Rauwenhof heeft, geeft 42% aan dat het tot minder overlast leidt. Daarnaast vindt een kwart van de bewoners dat het ook zorgt voor minder criminaliteit. Ook geeft een kwart van de bewoners aan dat problemen zich verplaatsen naar gebieden waar geen camera's hangen. Slechts een enkeling geeft aan dat gemeentelijk cameratoezicht geen effect heeft.

Ondernemers

De ondernemers zijn unaniem over de stelling dat gemeentelijk cameratoezicht zorgt voor minder overlast. Ook vindt 43% van de ondernemers dat cameratoezicht ook leidt tot minder criminaliteit.

Problematiek

Bewoners

De meeste bewoners geven aan dat hangjongeren een problematiek is in het winkelcentrum. Als tweede wordt (zwerf)afval vaak benoemd, op nummer drie staat het dealen en gebruik van drugs. Hierbij wordt door verschillende bewoners aangegeven dat de samenkomst van auto's/scooters en het dealen van drugs ook voorkomt op de parkeerplaats aan de Marga Klompéstraat, net voor het winkelcentrum.

Enkele bewoners geven als problemen nog aan de scooters in het voetgangersgebied, vandalisme, parkeer/verkeeroverlast, geluidsoverlast, vuurwerkoverlast, diefstal, hondenpoep en asociaal gedrag.

Ondernemers

De ondernemers geven verschillende problematieken aan die in de wijk spelen. Hangjeugd wordt door 43% als probleem aangegeven. Als tweede wordt (zwerf)afval genoemd door 29% van de ondernemers. Een enkele ondernemer beschrijft fietsenoverlast, alcohol en drugs, vreemde mensen en criminaliteit.

Oplossingen

Bewoners

De bewoners hebben verschillende oplossingen genoemd die kunnen helpen om de problemen bij het winkelcentrum te verminderen. Het vaakst is toezicht, surveillance en handhaven genoemd. Dit is volgens de bewoners de beste manier om de overlast tegen te gaan. Daarnaast wordt door iets minder dan de helft aangegeven dat cameratoezicht ook een oplossing is. Hierbij vermelden enkele bewoners ook dat dit op de parkeerplaats nodig is. Andere oplossingen die door enkele bewoners genoemd zijn activiteiten/hangplek voor jongeren, meer borden cameratoezicht, meer prullenbakken en verlichting.

Ondernemers

De ondernemers benoemen twee oplossingen, namelijk cameratoezicht en meer toezicht.

Samenvatting enquête:

De omwonenden en ondernemers staan over het algemeen positief tegenover gemeentelijk cameratoezicht. Men voelt zich overdag veiliger in het winkelcentrum dan in de avond/nacht. De impact op de privacy wordt door zeer weinig respondenten als probleem gezien, omdat het overlast en criminaliteit vermindert. De bewoners en ondernemers geven als grootste problematiek hangjongeren en (zwerf)afval. Ook wordt de parkeerplaats aan de Marga Klompéstraat door verschillende bewoners aangehaald als overlastlocatie.

Gesprek partners

Naast de enquête zijn er gesprekken gevoerd met de veiligheidspartners waarmee de gemeente samenwerkt. Hieronder wordt per partij de hoofdlijnen van het gevoerde gesprek weergegeven.

Jongerenwerk

De wijk is verouderd, er lijkt veel achterstallig onderhoud te zijn en sommige plekken nodigen uit om daar te verblijven / te hangen. De wijk bestaat uit een deel met grote koopwoningen en een deel met kleine huurappartementen, achter de voordeuren speelt een verscheidenheid aan problematiek.

Rondom het wijkwinkelcentrum worden de laatste tijd geen jongeren aangetroffen, het is er rustig. Ook hebben zij van partners en partijen in de wijk geen signalen gekregen. Als er problemen zijn, dan horen zij die zeker via hun netwerk.

Politie

De wijk waarin het winkelcentrum Rauwenhof ligt is gemêleerd. Rondom het winkelgebied liggen veel appartementen waarin veel senioren wonen, verderop in de wijk bevinden zich sociale woningbouw en nog verder de grotere koopwoningen. De mate van sociale cohesie zou in potentie kunnen zorgen voor overlast, maar dat is niet of nauwelijks het geval.

In 2017 – 2018 was er, net als in het wijkwinkelcentrum Passewaaij veel overlast van jongeren. Op dit moment is het echter erg rustig, ook vanuit de ondernemers komen geen signalen. Waar de politie jaren geleden veel inzet moest plegen in en rondom het winkelcentrum Rauwenhof, vanwege een grote groep hangjongeren die zorgden voor vervuiling, overlast, grafitti en vernielingen, geven de politie nu aan dat zij niet of nauwelijks jongeren zien op die locatie die overlast veroorzaken.

De onderdoorgang is een donkere plek, waar mensen zich minder veilig voelen.

Het beeld van de criminaliteitscijfers bevestigt dat het relatief rustig is in Rauwenhof. Het is vooral het veiligheidsgevoel waaraan een camera een bijdrage zou kunnen leveren.

De beelden van de camera die er hangt, zijn tot nu toe zelden gebruikt of opgevraagd. Er is in het verleden wel actief gevraagd de groepen te monitoren vanuit het cameratoezicht. Nu het geen hotspot meer is, gebeurt dat niet meer.

De inzet van de politie is al jaren weer terug naar het reguliere niveau. In heel Tiel is er extra inzet in de zomerperiode en rond de jaarwisseling, dat is ook in Rauwenhof het geval.

Kijkend naar de huidige situatie is cameratoezicht op dit moment niet noodzakelijk, maar de

politie sluit niet uit dat dit in de toekomst weer kan veranderen en zou het prettig vinden als de infrastructuur aanwezig blijft zodat een camera snel weer teruggeplaatst kan worden.

Avri

De BOA's van de Avri zijn actief in de gemeente aanwezig. In en rondom het winkelcentrum Rauwenhof zijn zij tenminste 3-4 keer per week, maar doorgaans komen zij er elke dag wel een keer. Daarbij spreken zij ook regelmatig met ondernemers, die de laatste jaren geen bijzonderheden doorgegeven hebben. Als die er wel zijn, maken ze die bespreekbaar met de boa's.

De BOA's geven aan dat zij in en rondom het winkelcentrum niet of nauwelijks groepen jongeren aantreffen op dit moment. Voordat Corona begon was er veel overlast, maar sinds Corona is dat afgenomen. De laatste maand hebben zij, voor het eerst in de afgelopen jaren, een drietal meldingen binnen gekregen. Deze meldingen zijn divers van aard, van overlast veroorzaakt door een verward persoon, een melding van de groep jongeren uit het centrum die in Rauwenhof was, tot een overige melding.

Verder is het rustig in het gebied. De meldingen die binnen komen hebben met name betrekking op leefbaarheid dus parkeren, afval en fietsen. Als er zich mensen verzamelen, dan is het onder de onderdoorgang waar ze droog staan en het relatief slecht verlicht is. Daarnaast bevinden ze zich op de trappen richting het water en de parkeerplaatsen.

In het jeugdpreventieteam komt deze locatie, winkelcentrum Rauwenhof, niet naar voren in de afgelopen jaren.

Cameratoezicht is in het verleden niet gebruikt door het jongerenwerk, maar zou inzicht kunnen geven in of er jongeren staan en op welke momenten. Ook is duidelijk geworden dat, op basis van het gevoerde gesprek, cameratoezicht meer en effectiever ingezet kan worden door de boa's van de Avri

Beheerders Whatsappgroepen buurtpreventie

De beheerders van de drie aan het winkelcentrum grenzende Whatsappgroepen zijn uitgenodigd om hun mening te geven, daarvan hebben twee groepen gebruik gemaakt. In het verleden was er regelmatig overlast van groepen jongeren die rondhingen in het winkelcentrum, mensen hinderden en veel rookten. De laatste jaren is dat niet meer het geval.

Een van de beheerders heeft in hun Whatsappgroep een aantal vragen gesteld ter voorbereiding op het gesprek waarmee veel input gegeven kon worden.

Met stip op 1 wordt de verkeersveiligheid genoemd, met onder andere te hard rijden, dubbel parkeren, draaien op opritten en parkeren waar het niet mag. Het winkelcentrum wordt gezien als veilig, maar de vervuiling valt in negatieve zin op. Vooral onder de onderdoorgang blijft veel vuil liggen, maar ook langs het water. De onderdoorgang is donker en nodigt uit als plek om te hangen.

De beheerders geven allen aan dat zij niet op de hoogte waren dat er een camera was, deze is hun ook niet opgevallen tijdens hun bezoeken aan het wijkwinkelcentrum. Het weghalen van de camera, als er zoals nu weinig aanleiding is, is te proberen. Het wordt op prijs gesteld als de situatie in de gaten gehouden wordt zodat bij toenemende overlast / criminaliteit de camera weer teruggeplaatst kan worden.

Wijkregisseur

Zeven jaar geleden waren er veel klachten onder andere hangjongeren en vond er een overval plaats op de supermarkt welke een grote impact had op de veiligheid en het veiligheidsgevoel in de wijk. Dat effect is in de loop der tijd afgenomen. De wijkregisseur spreekt de omwonenden nog steeds regelmatig, maar het gaat in die gesprekken niet over veiligheid. Het gaat voornamelijk over verkeer en parkeerproblemen.

In de wijk is wat vergrijzing zichtbaar en wonen mensen met verward gedrag en psychische problematiek. Daarvoor is een jaar of 2-3 geleden een project opgestart en sindsdien is het op dat punt rustig in de wijk.

Al met al is het rustig in de wijk en is cameratoezicht een zwaar middel gezien hoe het gaat.

Toetsing

Proportionaliteit

De inbreuk die cameratoezicht maakt op de privacy is groot en om die reden is het belangrijk dat hetgeen er gebeurt aan strafbare feiten / ernstige overlast in verhouding staat tot die inbreuk.

Samenvatting gesprekken:

In al deze gesprekken met de veiligheidspartners kwam naar voren dat de overlast in het verleden ernstig was en bestond uit hangjongeren die voor vernielingen en overlast zorgen. De laatste jaren is deze groep niet meer actief en worden er niet of nauwelijks jongeren aangetroffen in en rondom het wijkwinkelcentrum.

Samenvatting cijfers:

Uit zowel de politiecijfers als de cijfers van de Avri boa's blijkt dat het aantal meldingen beperkt is. Het aantal meldingen van overlast jeugd, dat bij de boa's gedaan wordt, staat de laatste jaren op nul. Van ernstige strafbare feiten is geen sprake en er hebben zich ook geen openbare orde verstoringen voorgedaan de afgelopen jaren.

Concluderend proportionaliteit: De mate waarin criminaliteit en overlast voorkomt in en rondom het winkelcentrum Rauwenhof is zeer beperkt. Het aantal meldingen overlast varieert de laatste vier jaar tussen de één en zes meldingen op jaarbasis.

Subsidiariteit

Het is belangrijk dat zorgvuldig omgegaan wordt met het instrument cameratoezicht. Vanwege de inbreuk op de privacy is het van belang dat cameratoezicht pas wordt toegepast als andere maatregelen niet het gewenste effect gehad hebben of als sluitstuk in combinatie met een aantal andere (nieuwe) maatregelen.

Op dit moment geven alle veiligheidspartners aan dat de inzet op het reguliere niveau is. Er wordt dus geen extra inzet gepleegd simpelweg omdat er geen aanleiding is om dat te doen. Er worden ook geen andere maatregelen ingezet momenteel.

Concluderend subsidiariteit: Het toepassen van cameratoezicht is, gezien de huidige situatie, een te zwaar middel. Bij het weer ontstaan van grote jongerengroepen die ernstige overlast veroorzaken, moet eerst een opschaling van de inzet door partners plaatsvinden en kunnen andere maatregelen ingezet worden zoals het “in het licht zetten” van de onderdoorgang waarna bij het uitblijven van resultaten cameratoezicht weer ingezet kan worden.

Noodzakelijkheid

Er wordt op dit moment geen gebruik gemaakt van de camera / camerabeelden. Het aantal incidenten en de overlast is verwaarloosbaar klein. De noodzaak wordt door de professionele partijen niet als zodanig ervaren. Ook ondernemers geven aan dat de overlast jaren geleden heel veel impact had, maar dat intussen niet meer het geval is.

Eindconclusie

De huidige situatie, kijkend naar de veiligheidscijfers, de enquête en gesprekken met de veiligheidspartners is relatief rustig te noemen. Van vernielingen is geen sprake meer, overlast van jongeren wordt door bewoners en ondernemers nog wel als knelpunt genoemd in de enquête. Echter is dit niet terug te zien in de veiligheidscijfers (er wordt geen melding van gedaan) en in de gesprekken met de veiligheidspartners komt dit ook niet naar voren. Dit beeld wordt ondersteund door het feit dat de camerabeelden nauwelijks gebruikt worden en het gegeven dat veiligheidspartners geen extra inzet plegen.

De eindconclusie die op basis van deze evaluatie getrokken wordt, is dat de huidige veiligheidssituatie de inzet van cameratoezicht niet meer rechtvaardigt. Het advies is dan ook om het cameratoezicht in winkelcentrum Rauwenhof bij de eerstvolgende onderhoudsbeurt (in mei/juni 2023) te verwijderen (net als de bordjes van het kenbaarheidsvereiste) en bewoners en ondernemers daarover te informeren.

Vanzelfsprekend blijven wij vanuit de gemeente met veiligheidspartners in gesprek over de situatie in en rondom het winkelcentrum zodat wij een verandering ten aanzien van de veiligheid snel kunnen waarnemen en daarop actie kunnen ondernemen. Daarnaast zal over de genoemde parkeerplaats het gesprek gevoerd worden om de overlast, genoemd door bewoners in de enquête, te bespreken.